

GIÓ ĐẠI PHONG TRÊN MẢNH ĐẤT QUẢNG BÌNH THỜI HOA LỬA

ThS. NGUYỄN VĂN GIANG

Trường Chính trị Quảng Bình

Nhắc đến “Gió Đại Phong” là nhắc đến hình mẫu điển hình trong phong trào thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc. Cùng với “Sóng Duyên Hải” trong công nghiệp, “Cờ Ba Nhất” trong quân đội, “Trống Bắc Lý” trong giáo dục, thì “Đại Phong” được ví như cơn gió khởi nguồn cho tinh thần thi đua lao động trên mặt trận nông nghiệp góp phần xây dựng và bảo vệ hậu phương miền Bắc xã hội chủ nghĩa, chi viện cho tiền tuyến lớn miền Nam.

Gió Đại Phong xuất hiện

Đại Phong là vùng đất chiêm trũng thuộc xã Phong Thủy, huyện Lệ Thủy, tỉnh Quảng Bình. Đồng ruộng của Đại Phong thấp hơn 0,8m so với mặt biển nên ngập úng, nhiễm mặn thường xuyên, hàng năm chỉ cấy được một vụ, còn lại bỏ hoang. Như truyền thống bao đời của người dân Lệ Thủy, Nhân dân Đại Phong luôn cần cù, chịu khó, song do tác động của điều kiện tự nhiên, kỹ thuật canh tác còn lạc hậu, vì vậy năng suất lúa rất thấp, chỉ đạt từ 18-20 tạ/mẫu¹. Người dân Đại Phong luôn trong tình trạng thiếu lương thực trầm trọng, nguy cơ đói kém hiện hữu.

Tiếp thu tinh thần chỉ đạo của đảng bộ các cấp, Đại Phong bước đầu thành lập thí điểm 2 hợp tác xã (HTX) làm nòng cốt là Mỹ Phước và Hạ Đông I. Đến 4/1959, Đại Phong quyết định thành lập thêm 5 HTX mới, thu hút 65% số hộ nông dân tham gia. Đến cuối năm 1959, các HTX tổ chức họp tổng kết nhằm tìm hướng đi cho các HTX, tiến hành hợp nhất các HTX thành một, mang quy mô toàn thôn để có đủ lực lượng thuận lợi cho việc tổ chức sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa. Ngày 22/11/1959, việc hợp nhất

hoàn thành, HTX Đại Phong ra đời. Đó thật sự là một ngày hết sức ý nghĩa đối với đảng viên và nhân dân Đại Phong, đánh dấu Đại Phong bước vào thời kỳ mới trong xây dựng HTX.

Vượt lên khó khăn, Đại Phong thành công

Lúc bấy giờ trên toàn huyện Lệ Thủy, Đại Phong là một HTX có quy mô lớn nhất với 504 hộ, 2.106 nhân khẩu, 1028 xã viên. Về diện tích canh tác có 1.113 mẫu ruộng đất HTX, bước đầu đã khai hoang trên 60 mẫu và vỡ hoang 120 mẫu... Đặc biệt, chi bộ Đại Phong có 48 đảng viên, là nhân tố quan trọng tác động rất lớn đến quá trình xây dựng HTX ở Đại Phong. Tháng 2/1960, Tỉnh ủy đã quyết định chuyển HTX Đại Phong từ bậc thấp lên bậc cao, đây là quyết định quan trọng mở đường cho HTX Đại Phong phát triển mạnh mẽ.

Đầu 1960, đại hội xã viên HTX Đại Phong đã diễn ra thành công và quyết định nhiều vấn đề quan trọng về xây dựng kinh tế - xã hội, thông qua kế hoạch 1960-1961. Đề ra khẩu hiệu “tiêu chuẩn 5 đủ”: đủ gạo ăn, đủ quần áo mặc, đủ thức ăn và đèn dầu, đủ tiền sửa chữa nhà cửa. Đặt mục tiêu là đưa toàn bộ diện tích 1 vụ lên 2 vụ, khôi phục hết diện tích hoang hóa ở đồng bằng và đẩy mạnh khai hoang ở miền Tây vùng Bến Tiến; đưa nhanh năng suất và sản lượng bình quân nhân khẩu từ 650kg của năm 1960 lên 880kg lương thực năm 1961... Sau đại hội, để thực hiện các mục tiêu, chi bộ Đại Phong trực tiếp chỉ đạo HTX vận động xã viên tham gia vào đợt thi đua mới. Các mặt hoạt động sản xuất bắt đầu được triển khai toàn diện, mạnh mẽ.

Trước hết, là công tác khai hoang nhằm mở

rộng diện tích đất canh tác. Chi bộ đã phát động đợt thi đua “lập thành tích biểu dương tinh thần tự nguyện vào HTX và xây dựng HTX lớn”. Chỉ trong 10 ngày đã vỡ 90 mẫu hoang, phục hồi sản xuất trên 60 mẫu hóa, cày vỡ xong cánh đồng 274 mẫu.

Đối với công tác thủy lợi, chi bộ đã chỉ đạo ban quản trị HTX huy động Nhân dân toàn thôn đắp đập, khoanh ô, khoanh vùng các vùng đồng thường xuyên bị ngập úng và chống thủy triều xâm nhập mặn. Phong trào khoanh vùng thủy lợi “nghe đồng đổ nước ra sông” được đẩy mạnh. Cách thức là khoanh ruộng thành từng ô nhỏ để chống dồn nước, đắp đập cao từ 1-1,5m để ngăn nước thủy triều, đào mương ngòi để đưa nước ngọt vào thau chua, rửa mặn cho ruộng. Với cách làm này năm 1960 mỗi xã viên làm được 42 thước khối đất thủy lợi. Nhờ vậy, 754 mẫu Trung Bộ của HTX trước đây thường bị úng, mặn, đã cày được hai vụ.

Công tác cải tiến kỹ thuật canh tác được Đại Phong chú trọng. Việc bón phân, sử dụng, bồi dưỡng chất đất, cây cày được giao cho từng đội quản lý và tiến hành theo một quy trình chặt chẽ. Tuỳ theo từng loại ruộng mà có cách thức canh tác phù hợp. Đặc biệt, một vinh dự lớn lao đến với Đại Phong là ngày 20/3/1961 Bác Hồ gửi tặng HTX Đại Phong một chiếc máy cày DT54 có đủ hệ thống tác nghiệp. Máy cày giúp Đại Phong có điều kiện để cơ giới hóa trong kỹ thuật canh tác, đặc biệt là khai hoang vùng đất Bến Tiền.

Bên cạnh đó, HTX đã cho sửa chữa và đóng mới 100 thuyền vận chuyển, 60 xe bò, xe cút kít, xe goòng². Các bến bãi, nhà kho, sân phơi, phương tiện phục vụ canh tác luôn được đảm bảo. Đã có nhiều sáng kiến trong vận chuyển, thu hoạch lúa ở Đại Phong thực hiện

Nhân dân Đại Phong vui mừng đón nhận chiếc máy cày Bác Hồ tặng

Nguồn: dangcongsan.vn

rất hiệu quả thời kỳ này. Hợp tác xã Đại Phong cũng chú trọng mở mang các ngành nghề khác ngoài nghề ruộng như chăn nuôi, làm rừng, mộc, nề, lò vôi, lò gạch.. Nhờ vậy, hàng năm Đại Phong đã có thêm 41.900 ngày công, bằng 1/5 ngày công phục vụ sản xuất nông nghiệp. Thu nhập về các nghề khác trong HTX mỗi ngày trung bình được 200 đồng, góp phần nâng cao đời sống xã viên, chiếm từ 32-40% thu nhập của HTX.

Đến cuối năm 1961, HTX Đại Phong đã đạt được những thành tựu to lớn. Số ngày công trung bình của mỗi xã viên là 240 ngày/năm, mỗi công được 2 đồng 10; diện tích canh tác năm 1960 từ 2 sào trên 1 nhân khẩu thì 1961 lên 9 sào, sản lượng lương thực bình quân tăng từ 650kg lên 904kg thóc. Số vốn không chia của HTX là 351.833 đồng (bình quân mỗi xã viên 229 đồng). Mỗi hộ đạt bình quân hộ 2 đầu lợn, bò đàn 200 con, dê đàn 50 con, lợn 50 con, 2.000 con vịt đẻ, 5.000 vịt thịt... Trong khi đó tính trong tỉnh Quảng Bình, năm 1961, số lượng ngày công bình quân của một xã viên HTX là 123 ngày, giá trị ngày công 0,65 đồng, sản xuất lương thực đầu người là 261kg. Các

khoản vay nợ nhà nước, HTX không những trả đủ, trả đúng thời hạn mà còn tích lũy được hàng chục nghìn đồng². Nhiều công trình phúc lợi được xây dựng. Không những đẩy lùi được cái đói, lúa gạo Đại Phong còn được chở ra nhiều địa phương ở miền Bắc để phân phối cho Nhân dân, đưa vào chiến trường miền Nam cho bộ đội đánh Mỹ... Đó thực sự là một điều mà trước đây Nhân dân vùng chiêm trũng như Đại Phong chưa nghĩ đến.

Đại Phong trở thành hình mẫu trong phong trào nông nghiệp

Từ thành công của Đại Phong, Tỉnh ủy Quảng Bình đã quyết định lấy đó làm hình mẫu phát động thi đua “Học tập, tiến kịp và vượt hợp tác xã Đại Phong” trong toàn tỉnh, đề ra mỗi huyện, mỗi vùng đều phải xây dựng HTX Đại Phong của huyện, của vùng.

Đồng thời, Trung ương Đảng và các bộ, ngành, nhất là Ban Nông nghiệp Trung ương và Bộ Nông nghiệp, Chủ tịch Hồ Chí Minh, trực tiếp là Đại tướng Nguyễn Chí Thanh đã có sự chỉ đạo sát sao, biểu dương thành công và quyết định lấy Đại Phong là “lá cờ đầu” trong nông nghiệp, đẩy mạnh thi đua nhân rộng nhiều Đại Phong trên toàn miền Bắc. Đây là chủ trương quan trọng của Đảng góp phần động viên Nhân dân Đại Phong, làm cho tinh thần, sức sống Đại Phong được lan tỏa rộng rãi.

Đặc biệt, với những thành tựu đạt được Đại Phong đã được Bác Hồ viết hai bài báo khen ngợi.

Tiếp đó, ngày 26/2/1961, Ban Nông nghiệp Trung ương và Bộ Nông nghiệp tổ chức hội nghị toàn miền Bắc tại HTX Đại Phong nhằm đánh giá kết quả phong trào hợp tác hóa của Đại Phong và đưa phong trào thi đua lên thành cao trào trên toàn miền Bắc xã hội chủ nghĩa. Sau hội nghị, Đại tướng Nguyễn Chí Thanh đã viết bài đăng trên báo Nhân dân. Đến tháng 2/1961, Ban Nông nghiệp Trung ương và Bộ Nông nghiệp mở cuộc vận động trong nông nghiệp về

phong trào thi đua “Học tập, tiến kịp và vượt hợp tác xã Đại Phong” trên toàn miền Bắc.

Đề thúc đẩy phong trào đi vào chiều sâu và nâng lên một bước mới, ngày 25/10/1961, Đảng bộ tỉnh ban hành Chỉ thị số 27-CT/QB về việc phát động chiến dịch “Phát cờ Đại Phong”, đẩy mạnh Đông Xuân (1961-1962), tiến quân 6 tốt. Thực hiện cuộc vận động thi đua “phấn đấu trở thành trai gái Đại Phong” của Trung ương Đoàn Thanh niên phát động. Ngay, đợt đầu toàn tỉnh đã có 3.000 thanh niên đạt chuẩn, “trai, gái Đại Phong”¹.

Bên cạnh đó, có khoảng 19 tỉnh và hàng ngàn HTX ký giao ước học tập mô hình và thi đua với Đại Phong. Phong trào “Học tập tiến kịp và vượt hợp tác xã Đại Phong” trở thành nguồn cảm hứng cho các tỉnh, nhiều tỉnh đã xây dựng Đại Phong của tỉnh. Phong trào Đại Phong đã có tiếng vang không những trong nước mà còn vang xa với bạn bè quốc tế cuốn hút nhiều đoàn đến tham quan học tập (có khoảng 32 đoàn quốc tế). Các đoàn tỉnh bạn, các đoàn quốc tế đều bày tỏ sự khâm phục, ngưỡng mộ về tinh thần lao động cần cù, sáng tạo, bản lĩnh của cán bộ, xã viên HTX, quyết tâm áp dụng cung cách làm ăn của Đại Phong tại địa phương mình.

Đặc biệt, tại Đại hội Liên hoan anh hùng chiến sĩ thi đua toàn quốc tháng 5/1962, HTX Đại Phong được Hội đồng Chính phủ tuyên dương: “thành tích của phong trào Đại Phong tỏ rõ sức mạnh to lớn của nông dân ta, tỏ rõ tính hơn hẳn của kinh tế tập thể so với kinh tế cá thể. Dựa vào quan hệ sản xuất mới, nông dân ta đang hăng hái thi đua phát triển sản xuất nông nghiệp, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa, tấn công vào nghèo nàn, lạc hậu, xây dựng đời sống no ấm hạnh phúc. Do đó mối quan hệ nhất trí giữa nông dân tập thể với nhà nước và khối liên minh công nông ngày càng được xây dựng”¹. Hợp tác xã Đại Phong đã được Hội đồng Chính phủ trao tặng danh

hiệu Lá cờ đầu trong phong trào hợp tác hóa nông nghiệp toàn miền Bắc.

Như vậy, chỉ trong thời gian 3 năm (1959-1961), Đại Phong từ một vùng đất nghèo khó, tuyến đầu của hậu phương miền Bắc đã trở thành lá cờ đầu trong phong trào xây dựng HTX nông nghiệp, đi vào lịch sử như một “*hiện tượng*” trong nông nghiệp, thổi bùng luồng gió thi đua trong lao động sản xuất ở miền Bắc xã hội chủ nghĩa lúc bấy giờ. Đại

Phong thực sự là kết quả của “ý Đảng quyện với lòng dân”, trong thời kỳ chiến tranh khắc nghiệt. Gió Đại Phong vẫn đầy sức sống với hiện tại và tương lai bởi những giá trị của thực tiễn lịch sử để lại là cơ sở để chúng ta vận dụng trong xây dựng HTX, vấn đề nông nghiệp, nông dân, nông thôn nhằm thực hiện hiệu quả Nghị quyết số 19 và 20 của Đảng tại Hội nghị Trung ương 5, Khóa XIII vừa qua ■

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Quảng Bình, *Lịch sử Đảng bộ Quảng Bình*, tập II (1954-1975), Đồng Hới tháng 2 năm 2000.
2. ThS. Cái Thị Thùy Giang, *Gió Đại Phong trong phong trào thi đua yêu nước giai đoạn 1961-1965*, Tạp chí Thông tin Khoa học và Công nghệ, Sở Khoa học và Công nghệ Quảng Bình, số 3/2016.
3. PGS.TS. Nguyễn Ngọc Hà, TS. Trần Thị Nhẫn, *Bác Hồ với việc xây dựng lá cờ đầu nông nghiệp miền Bắc - Hợp tác xã Đại Phong*, Tạp chí Thông tin Khoa học và Công nghệ, Sở Khoa học và Công nghệ Quảng Bình, số 5/2017.

HIỆU QUẢ TỪ PHONG TRÀO... (Tiếp theo trang 36)

Sở Tư pháp đã chủ động kiện toàn tổ chức, bộ máy tinh gọn, hoạt động hiệu quả, gắn với đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác chuyên môn. Trong 2 năm liền, Sở Tư pháp đã đứng ở vị trí tốp đầu trong các sở, ban, ngành cấp tỉnh về chỉ số cải cách hành chính; năm 2019 đã đạt giải nhất “Hội thi văn hóa công sở”, có 2 sáng kiến và đạt giải 1 giải nhì, 1 giải khuyến khích trong Cuộc thi tìm kiếm, sáng kiến giải pháp cải cách hành chính tỉnh Quảng Bình năm 2019.

Ban Thường vụ Huyện ủy và UBND huyện Tuyên Hóa đã lãnh đạo xây dựng có hiệu quả mô hình “Cán bộ công chức thân thiện vì Nhân dân phục vụ” tại 5 phòng chuyên môn và UBND 19/19 xã, thị trấn, tạo động lực quan trọng để xây dựng văn hóa công sở, đổi mới phong cách người cán bộ, công chức “trọng dân, gần dân, hiểu dân, học dân, có trách nhiệm với dân”, “nghe dân nói, nói dân hiểu, làm dân tin”, góp phần hoàn thành tốt nhiệm vụ được

phân công.

Trong thời gian tới, để tiếp tục nâng cao hiệu quả phong trào thi đua “Cán bộ, công chức, viên chức thực hiện văn hóa công sở” các cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền địa phương, các cơ quan, đơn vị cần tiếp tục chú trọng lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh công tác tuyên truyền việc thực hiện phong trào thi đua thiết thực hiệu quả gắn với thực hiện nhiệm vụ chuyên môn. Tăng cường sự phối hợp và phát huy vai trò của các tổ chức đoàn thể trong cơ quan, đơn vị trong phát động và tổ chức các phong trào thi đua, cuộc vận động yêu nước gắn với đẩy mạnh cải cách hành chính, góp phần hoàn thành tốt nhiệm vụ chính trị được giao. Nâng cao năng lực hoạt động, kiện toàn bộ máy làm công tác thi đua, khen thưởng; chú trọng xây dựng, nhân rộng và làm lan tỏa các mô hình, điển hình hay và sáng tạo, góp phần thúc đẩy phong trào ngày càng phát huy hiệu quả thiết thực ■